

ХМЕЛЬНИЦЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Гуманітарно-педагогічний факультет Кафедра технологічної та професійної освіти і декоративного мистецтва

ЗАТВЕРДЖУЮ

Декан гуманітарно-педагогічного
факультету

Людмила
Людмила СТАНІСЛАВОВА
Підпис

20 *08* 20 *24*

СІЛАБУС

Навчальна дисципліна Символіка
Рівень вищої освіти Перший (бакалаврський)

Таблиця 1 – Загальна інформація

Позиція	Зміст інформації
Викладач	Самборська Олена Валентинівна
Профайл викладача	https://tpodm.khmnu.edu.ua/naukova-diyalnist/pedagogichna-diyalnist-samborska-olena-valentynivna/
Е-mail викладача	samborskaov@khmnu.edu.ua
Контактний телефон	096-91-48-119
Сторінка дисципліни в ІСУ	https://msn.khmnu.edu.ua/course/view.php?id=6782
Консультації	Очні: за розкладом Онлайн: за необхідністю та попередньою домовленістю

Загальна характеристика дисципліни

Статус дисципліни	Форма навчання	Загальний обсяг		Кількість годин						Курсовий проект	Курсова робота	Форма семестрового контролю	
		Кредити ЄКТС	Години	Аудиторні заняття					Самостійна робота, в т. ч. ІРС			залік	іспит
				Разом	Лекції	Лабораторні роботи	Практичні заняття	Семінарські заняття					
В	Д	4,0	120	54	18		36		66			+	
	З	4,0	120	12	6		6		108			+	

Анотація навчальної дисципліни

Дисципліна «Символіка» є однією із вибіркових дисциплін у межах підготовки фахівців освітнього рівня «бакалавр». Дисципліна викладається для студентів усіх форм навчання першого (бакалаврського) рівня. При викладанні дисципліни використовуються активні і творчі форми проведення занять, зокрема оглядові лекції, заняття з використанням методів візуалізації навчального матеріалу тощо.

Мета і завдання дисципліни

Мета дисципліни. Формування особистості фахівця, здатного вирішувати типові та складні завдання у мистецькій та освітній галузях, використовуючи теоретичні знання з символіки.

Завдання дисципліни. Формування практичних навичок правильного використання символіки у художніх творах декоративного мистецтва.

Очікувані результати навчання

Студент, який успішно завершив вивчення дисципліни, має: досконало **володіти** термінологією та основними поняттями символіки у декоративно-прикладному мистецтві, класифікацією народних українських символів і знаків; **аналізувати** генезу та розвиток сучасної культури, співвідносно із існуванням символів у національних культурах; **ідентифікувати** культури із визначальною для них символікою; **визначати** специфіку певної культури через існування та семантичне значення певних символів; **досліджувати** символічний зміст основних видів декоративно-прикладного мистецтва України; **розробляти** для різних видів художніх виробів декоративні орнаментальні композиції певного символічного значення; **використовувати** символіку у художніх творах декоративного мистецтва.

Тематичний і календарний план вивчення дисципліни

Таблиця 3 – Тематичний і календарний план вивчення дисципліни

№ тижня	Тема лекції	Тема практичного заняття	Самостійна робота студента		
			зміст	год.	Література
1	Символ як атрибут людського життя	Практична робота (далі ПР) 1. Символіка древніх культур	Опрацювання лекційного матеріалу. Підготовка до виконання практичної роботи. Підготовка до підсумкового тестування. Видача творчого завдання (далі ТЗ)	4	[1-9]
2	-	ПР 2. Розроблення ескізу художнього виробу із використанням символіки древніх культур	Підготовка до виконання практичної роботи. Підготовка до підсумкового тестування. Робота над ТЗ	5	[1-9]
3	Символізм сакральної діяльності	ПР 3. Орнамент у мистецтві західноєвропейської культури, його символіка та семантичне значення	Опрацювання лекційного матеріалу. Підготовка до виконання практичної роботи. Підготовка до підсумкового тестування. Робота над ТЗ	4	[1-9]
4	-	ПР 4. Розроблення ескізу художнього виробу із використанням орнаментики західноєвропейської культури	Підготовка до виконання практичної роботи. Підготовка до підсумкового тестування. Робота над ТЗ	5	[1-9]
5	Символи природи	ПР 5. Символіка первісного протоукраїнського мистецтва (палеоліту, мезоліту, неоліту, енеоліту)	Опрацювання лекційного матеріалу. Підготовка до виконання практичної роботи. Підготовка до підсумкового тестування. Робота над ТЗ	4	[1-9]
6	-	ПР 6. Розроблення ескізу художнього виробу із використанням символіки протоукраїнського мистецтва	Підготовка до виконання практичної роботи. Підготовка до підсумкового тестування. Робота над ТЗ	5	[1-9]

7	Релігійна символіка	ПР 7. Головні символи християнства	Опрацювання лекційного матеріалу. Підготовка до виконання практичної роботи. Підготовка до підсумкового тестування. Робота над ТЗ	4	[1-9]
8	-	ПР 8. Розроблення ескізу художнього виробу із використанням символіки християнства	Підготовка до виконання практичної роботи. Підготовка до підсумкового тестування. Робота над ТЗ	5	[1-9]
9	Символи побутової культури	ПР 9. Символіка у побуті	Опрацювання лекційного матеріалу. Підготовка до виконання практичної роботи. Підготовка до підсумкового тестування. Робота над ТЗ	4	[1-9]
10	-			4	
11	Символіка кольору та чисел	ПР 10. Символічне значення кольору та чисел	Опрацювання лекційного матеріалу. Підготовка до виконання практичної роботи. Підготовка до підсумкового тестування. Робота над ТЗ	4	[1-9]
12	-			4	
13	Символіка народного мистецтва	ПР 11. Символіка народного мистецтва	Опрацювання лекційного матеріалу. Підготовка до виконання практичної роботи. Підготовка до підсумкового тестування. Робота над ТЗ	4	[1-9]
14	-			4	
15	Державна символіка України	ПР 12. Українська державна символіка	Опрацювання лекційного матеріалу. Підготовка до виконання практичної роботи. Підготовка до підсумкового тестування. Робота над ТЗ	4	[1-9]
16	-	ПР 13. Розроблення ескізу художнього виробу із використанням державної української символіки	Підготовка до виконання практичної роботи. Підготовка до підсумкового тестування. Робота над ТЗ	6	
17	Військова символіка України	ПР 14. Українська військова символіка	Опрацювання лекційного матеріалу. Підготовка до виконання практичної роботи. Підготовка до підсумкового тестування. Захист ТЗ	4	[1-10]
18				4	

Примітка. * Лекції проводяться раз у два тижні по дві години (чисельник або знаменник згідно з розкладом занять). Практичні заняття проводяться щотижня по дві години (чисельник і знаменник згідно з розкладом занять).

Орієнтовна тематика індивідуального завдання для самостійної роботи студентів

Зміст творчого завдання з дисципліни «Символіка» – розроблення та презентація плакату (або візуального конспекту) на одну із запропонованих тем (у методичних вказівках до виконання практичних робіт та творчих завдань з дисципліни). Студент готує плакат з ілюстраціями, схемами, різноманітними зображеннями або текстовою пояснювальною частиною, які представляють певні історичні дослідження студента згідно з отриманим завданням (тематикою). Плакат може бути виготовлено вручну або за допомогою засобів інформаційних технологій.

Політика дисципліни

Організація освітнього процесу в Університеті відповідає вимогам положень про організаційне і навчально-методичне забезпечення освітнього процесу, освітній програмі та навчальному плану. Студент зобов'язаний відвідувати лекції і практичні заняття згідно

із розкладом, не запізнюватися на заняття, домашні завдання виконувати якісно і відповідно до графіка.

Термін здачі практичної роботи вважається своєчасним, якщо студент здав її на наступному після виконання роботи занятті. Пропущене практичне заняття студент зобов'язаний відпрацювати в аудиторіях кафедри у встановлений викладачем термін, але не пізніше, ніж за два тижні до кінця теоретичних занять у семестрі.

Здобувачі вищої освіти при вивченні дисципліни можуть користуватись як наявним в аудиторіях кафедри комп'ютерним обладнанням, так і власними пристроями (ноутбуками, планшетами, смартфонами). Власними пристроями можна користуватись як для роботи в системі Moodle, так і для доступу до зовнішніх інформаційних ресурсів, які необхідні для виконання практичних робіт.

Практичні роботи виконуються індивідуально або групами, згідно з варіантами, що представлені у методичних вказівках до практичних робіт. Під час роботи над індивідуальними завданнями недопустимі порушення правил академічної доброчесності. У разі наявності плагіату (спроба здати практичну роботу іншого варіанту) здобувач вищої освіти отримує незадовільну оцінку і має повторно виконати практичну роботу згідно із його варіантом. Набутті особою знання з дисципліни або її окремих розділів у неформальній освіті зараховуються відповідно до Положення про порядок перерахування результатів навчання у ХНУ.

При виконанні індивідуального творчого завдання з дисципліни студент має дотримуватися політики доброчесності. У разі виявлення плагіату він отримує незадовільну оцінку і має виконати індивідуальне творче завдання за новою темою.

Критерії оцінювання результатів навчання

Кожний вид роботи з дисципліни оцінюється за **чотирибальною** шкалою відповідно до Положення про контроль і оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти у ХНУ. Семестрова підсумкова оцінка визначається як середньозважена з усіх видів навчальної роботи, виконаних і зданих **позитивно** з урахуванням коефіцієнта вагомості. Вагові коефіцієнти змінюються залежно від структури дисципліни і важливості окремих видів її робіт.

Поточний контроль здійснюється під час лекційних та практичних занять, а також у дні проведення контрольних заходів, встановлених робочою програмою і графіком навчального процесу. Оцінка, яка виставляється за практичне заняття, складається з таких елементів: усне опитування студентів перед початком виконання практичної роботи; знання теоретичного матеріалу з теми; якість оформлення практичної роботи; вільне володіння студентом спеціальною термінологією і уміння професійно обґрунтувати прийняті рішення; своєчасна здача практичної роботи.

При цьому використовуються методи поточного контролю: здача практичних робіт; тестовий контроль теоретичного матеріалу з теми; презентація індивідуальних творчих завдань.

При виведенні підсумкової семестрової оцінки враховуються результати як поточного контролю, так і підсумкового контрольного заходу, який проводиться тестуванням з усього матеріалу дисципліни. Студент, який набрав позитивний середньозважений бал за поточну роботу і не здав підсумковий контрольний захід (тестування), вважається невстигаючим. Засвоєння студентом теоретичного матеріалу з дисципліни оцінюється тестуванням.

Критерії оцінювання творчого завдання:

- відповідність представлених плакатів тематиці отриманого завдання;
- якість і естетичність оформлення плакату;
- творчий підхід студента до виконання завдання;
- вчасне виконання усіх завдань, передбачених робочою програмою дисципліни.

Структурування дисципліни за видами робіт і оцінювання результатів навчання студентів денної форми навчання у семестрі за ваговими коефіцієнтами

Аудиторна робота														Самостійна, індивідуальна робота		Семестровий контроль, залік
Практичні роботи №:														Тестовий контроль:	Творче завдання	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	ТК	ТЗ	За рейтингом
ВК* : 0,6														0,2	0,2	

Умовні позначення: ВК – ваговий коефіцієнт; ТК – тестовий контроль; ТЗ – творче завдання

Розподіл вагових коефіцієнтів для складових індивідуального творчого завдання

Якість виконання				Якість презентації роботи			
Відповідність темі індивідуального творчого завдання, його структури та якість оформлення текстової частини				Повнота розкриття теми			
0,1				0,4			
				Доповідь (презентація, зміст та якість слайдів)		Відповідь на запитання (захист)	
				0,1		0,4	

Структурування дисципліни за видами робіт і оцінювання результатів навчання студентів заочної форми навчання у семестрі за ваговими коефіцієнтами

Аудиторна робота			Контрольні заходи			Семестровий контроль, залік
Практичні роботи №:			Контрольна робота		Тестовий контроль:	
1	2	3	Якість виконання	Оцінка за захист	ТК	За рейтингом
ВК* : 0,2			0,4	0,1	0,3	

Умовні позначення: ВК – ваговий коефіцієнт; ТК – тестовий контроль

Оцінювання тестових завдань

Підсумковий тест для кожного студента складається з двадцяти п'яти тестових завдань, кожне з яких оцінюється одним балом. Максимальна сума балів, яку може набрати студент, складає 40.

Тестові завдання для кожного студента випадково генеруються із загального банку питань у середовищі для навчання Moodle. Оцінювання відповідей студента здійснюється в автоматичному режимі. Оцінювання здійснюється за чотирибальною шкалою. Сума балів пропорційна кількості правильних відповідей. Відповідність набраних балів за тестове завдання оцінці, що виставляється студенту, представлена у нижченаведеній таблиці.

Сума балів за тестові завдання	1–26	27–31	32–37	38–40
Оцінка за 4-бальною шкалою	2	3	4	5

На тестування відводиться 40 хвилин.

Якщо студент отримав негативну оцінку, то він має перездати її в установленому порядку, але обов'язково до терміну наступного контролю.

Підсумкова семестрова оцінка за інституційною шкалою і шкалою ЄКТС встановлюється в автоматизованому режимі після внесення викладачем усіх оцінок до електронного журналу. Співвідношення вітчизняної шкали оцінювання і шкали оцінювання ЄКТС наведені у таблиці.

Співвідношення інституційної шкали оцінювання і шкали оцінювання ЄКТС

Оцінка ЄКТС	Інституційна інтервальна шкала балів	Вітчизняна оцінка, критерії	
A	4,75–5,00	5	Відмінно – глибоке і повне опанування навчального матеріалу і виявлення відповідних умінь та навичок
B	4,25–4,74	4	Добре – повне знання навчального матеріалу з кількома незначними помилками
C	3,75–4,24	4	Добре – в загальному правильна відповідь з двома-трьма суттєвими помилками

D	3,25–3,74	3	<i>Задовільно</i> – неповне опанування програмного матеріалу, але достатнє для практичної діяльності за професією
E	3,00–3,24	3	<i>Задовільно</i> – неповне опанування програмного матеріалу, що задовольняє мінімальні критерії оцінювання
FX	2,00–2,99	2	<i>Незадовільно</i> – безсистемність одержаних знань і неможливість продовжити навчання без додаткових знань з дисципліни
F	0,00–1,99	2	<i>Незадовільно</i> – необхідна серйозна подальша робота і повторне вивчення дисципліни

Питання для підсумкового контролю з дисципліни

1. Символіка людського тіла та її інтерпретація в культурі повсякденності.
2. Одяг та взуття в символіці побутової культури.
3. Символіка помешкання.
4. Специфіка культури через кулінарні уподобання.
5. Міф як символ.
6. Особливості існування міфологічних символів.
7. Головні космологічні символи.
8. Космологія і есхатологія світових релігій.
9. Особливості християнського символізму.
10. Хрест як головний символ християнства.
11. Символіка буддизму.
12. Символіка ісламу.
13. Символіка народного мистецтва.
14. Українське народне мистецтво та головні символи, котрі в ньому використовуються.
15. Головні символи в архітектурі.
16. Храм як найбільш символічна архітектурна споруда.
17. Використання символів у живописі.
18. Державні символи як ініціаційні знаки держави на міжнародній арені.
19. Знаки влади як символи влади.
20. Знаки власності як символи влади.
21. Символізм геральдичних зображень.
22. Символіка українського рушника: його призначення, орнаментация та кольорове вирішення.
23. Символіка кольору.
24. Символіка чисел.
25. Геральдика - наука про правила створення гербів та знаків розрізнення.
26. Символіка помешкання українців.
27. Частини людського тіла та їх символічне значення.
28. Громадський побут і звичаєвість та його символіка.
29. Символіка кольору у іконописі.
30. Символіка церковного одягу.
31. Символіка атмосферних явищ та астрономії.
32. Символіка звіриного стилю. Скіфський період.
33. Трипільська культура та її символи.
34. Універсальні символи.
35. Солярні символи.
36. Символіка Природи, землі і родючості.
37. Символіка Води та Вогню.
38. Символіка повітря і простору.
39. Рослинні символи.
40. Тваринні символи.
41. Військова символіка України.

Рекомендована література

Основна

1. Кара-Васильєва Т. В. Історія декоративного мистецтва України. У 5-ти т.: Мистецтво ХІХ століття / Т.3. Кара-Васильєва. – К.: Бізнес поліграф, 2009. – 516 с.
2. Шаправський С. А. Символіка християнської культури: навч. посіб. / С. А. Шаправський; Нац. ун-т «Остроз. акад.», Гуманіт. ф-т, Каф. релігієзнавства. – Острог : Нац. ун-т «Остроз. акад.», 2012. - 127 с.
3. Гурська А.С. Мова та граматики українського орнаменту. –К.: – Альтернативи, 2003, 189 с.

Додаткова

1. Використання семіотики Тризуба в логотипах установ України та пам'ятних знаках// Світогляд. – 2008. – № 3. – С. 7-10.
2. Скрипник Г. Народознавча спадщина П. Чубинського з погляду сучасної етнології/ Г. Скрипник// Народна творчість та етнографія. – 2009. – № 2. – С. 4-23.
3. Біленко Т. Слово і символ: аспекти взаємопов'язань / Т. Біленко // Категорія символу та проблеми художньої комунікації : зб. наук. праць ; [за ред. Р. Мниха та Н. Лисенко. – Дрогобич : Коло. – 2004. – С. 81–91.
4. Мних Р. Категорія символу та проблеми художньої комунікації / Р. Мних // Категорія символу та проблеми художньої комунікації : зб. наук. праць ; [за ред. Р. Мниха, Н. Лисенко]. – Дрогобич : Коло, 2004. – С. 5–19.
5. Рікер П. Метафора і символ / Поль Рікер // Альманах Перекладацької Майстерні 2000-2001. – Т. 2. – Кн. 2. : Наукові переклади. – Львів – Дрогобич : Коло, 2002. – С. 98–121.
6. Енциклопедичний словник символів культури України / за заг. ред. В.П. Коцура, О.І. Потапенка, В.В. Куйбіди. – 5-е вид. – Корсунь-Шевченківський: ФОП Гаврищенко В.М., 2015. – 912 с.
7. Муравйов О. Нова символіка українського війська // Військово-історичний альманах. – 2001. – № 2. – С. 110-115.

Інформаційні ресурси

1. Модульне середовище для навчання. Режим доступу : <https://msn.khmnu.edu.ua/>.
2. Електронна бібліотека університету. Режим доступу : <http://library.khmnu.edu.ua/>.
3. Репозитарій ХНУ. Режим доступу : <http://elar.khmnu.edu.ua/jspui/?locale=uk>.